

GENDER
STUDIES

RODINNÁ POLITIKA: JESLE A NOVÉ
ZÁKONY
TISKOVÁ ZPRÁVA

Dle nového zákona o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, který vstupuje v platnost 1.4.2012, nebudou již jesle nadále definovány jako zdravotnická zařízení. Tímto ustanovením jsou vyjmuty z gesce Ministerstva zdravotnictví a od dubna 2013 budou fungovat pouze na bázi vázané živnosti. V nastalé situaci vzniká mnoho nejasností, jak a zda budou vůbec moci být provozovány.

Z důvodové zprávy Ministerstva zdravotnictví vyplývá, že hlavním důvodem vyřazení jeslí z režimu zdravotnických zařízení je argument, že v jeslích se nepečuje o nemocné děti. Problematické ovšem je, že jeselská zařízení nepřecházejí do gesce jiného ministerstva, nabízelo by se MPSV či MŠMT, ale zůstávají fungovat pouze na bázi vázaných živností.

Dva největší problémy, které se tohoto rozhodnutí mohou týkat, identifikovali účastníci a účastnice kulatého stolu „Jesle a jejich role v současné společnosti s ohledem ke změně zákona o zdravotních službách a podmínkách jejich financování“, který k této tematice uspořádala Gender Studies, o.p.s. 26.3.2012 (v rámci projektu Rodinná politika II podpořeného nadací Open Society Fund). Setkání se konalo pod záštitou Heleny Langšádlové, předsedkyně Stálé komise pro rodinu a rovné příležitosti a účastnili se ho zástupci politických stran, ředitelé a ředitelky jeslí, zástupci měst a obcí a akademické obce.

Jak uvedl Jan Schneider, ředitel Zdravotnického zařízení Praha 4, jedním z největších rizik spojených s vyřazením jeslí ze systému zdravotnictví bez náhrady, je hrozba, že se po převodu pod režim živnostenského zákona budou muset stát plátcí DPH, což bude mít další negativní dopady na zřizovatele a rodiče. "

Silným tématem v diskusi bylo také, že by se jesle měly integrovat do školského vzdělávacího systému, zda je to realizovatelné a co by to obnášelo. „Jesle mají sociální i vzdělávací funkci, lze je umístit i pod školský zákon, pokud bude

adekvátně novelizován", řekl Michal Uhl, zastupitel Praha 2. Jesle v současné situaci, kdy poptávka po zařízeních péče o děti převyšuje nabídku, přitom tvoří nepostradatelný prvek v systému péče. S novou úpravou rodičovské a mateřské dovolené, kterou lze čerpat flexibilněji (co se týká doby i částky) a s možností pobírat rodičovský příspěvek, i za situace, kdy rodiče umístí dvouleté dítě do zařízení péče, lze očekávat dokonce ještě větší nápor na možnost umístění dětí do jeslí.

Jesle jsou stále částí společnosti vnímány negativně. Tuto vžitou představu o jeslích a také názor, že by měly zůstat matky s dětmi do tří let doma, vyvrátila Radka Dudová ze Sociologického ústavu AV ČR, která představila výsledky z dlouhodobých výzkumů. „Zahraniční studie se shodují v tom, že rozhodující pro dobrý rozvoj dítěte navštěvujícího jesle je kvalita zařízení, sociální zázemí a psychická pohoda matky. V případě horšího socioekonomického zázemí rodiny či psychické nevyrovnanosti matky (např. deprese) je pro dítě prospěšnější pobyt v zařízení denní péče nežli doma s matkou. U ostatních dětí nejsou rozdíly nijak průkazné. Některé studie také poukazují na prospěšnost raného pobytu v jeslích (či časného navštěvování mateřské školy) pro další školní prospěch dítěte.“

Podle ní jsou věkové hranice od kdy je považováno dítě za zralé pro pobyt v kolektivu, kulturně dané a v různých zemích Evropy různě vymezené. V některých zemích jsou děti mladší tří let vnímány jako zralé pro pobyt v kolektivu, ale doba pobytu v něm by neměla přesahovat tři dny v týdnu. V Německu je například pobyt v zařízeních péče o děti omezen počtem hodin, které v nich děti mohou denně strávit.

Helena Langšádlová zdůraznila důležitost různorodé péče o malé děti a schválení zákona o dětské skupině a chůvě, který připravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. V rámci tohoto zákona by bylo možné jednodušeji a pružněji zřizovat místa péče o předškolní děti.